

PSICHIKOS SVEIKATA IR PSICHIKOS LIGOS: ŠIZOFRENIJA

Kas yra šizofrenija?

Tai rimta **psichikos** liga, kurią galima nustatyti pagal tai, kaip žmogus mąsto, reaguoja į aplinką ir elgiasi.

Žmogaus psichika turi keturias pagrindines funkcijas: mąstymą, jausmus, suvokimą (5 pojūčiai) ir elgesio kontrolę. Visos kartu jos įgalina mus:

- skirti fantazijas nuo realybės;
- valdyti nerimą;
- tinkamai reikšti jausmus;
- suvokti, kas mums nutinka;
- palaikyti nuolatinį savojo AŠ pojūtį;
- bendrauti su kitais žmonėmis.

Šių psichikos funkcijų sąveika dėl įvairiausių priežasčių gali sutrikti ir pasireikšti psichikos liga. Šizofrenija -tai tam tikras šio sutrikimo tipas. Pats žodis reiškia "dvasios skilimą", tai ne asmenybės skilimas, bet tų keturių pagrindinių funkcijų išsiderinimas, jų pusiausvyros sutrikimas.

Kas ją sukelia?

Ją sukelia kelios priežastys, bet viena ir pagrindinė dar nežinoma:

- cheminių medžiagų disbalansas;
- genetika (vidutiniškai 1% visų žmonių serga šizofrenija, o jei vienas iš tėvų sirgo šia liga, tai palikuonims yra 10% daugiau galimybių sirgti šia liga);
- aplinka (stresinė būsena padeda vystytis šizofrenijai).

Sergantys žmonės gali imti jaustis truputį nusiminę ar nervingi dar iki ligos nustatymo. Šie veiksniai gali sukelti problemų darbe ir asmeniniuose santykiuose, o šie nemalonūs dalykai dar padidina stresą ir taip toliau.

Kokie yra šizofrenijos simptomai?

Pagrindiniai simptomai yra šie:

- kliesiai;
- haliucinacijos;
- minčių nesuderinamumas;
- emocijų blankumas, interesų, valios stoka..

Kliesiai - tai įsitikinimas, kad sergantysis mato ar žino dalykus, kurie sveikiesiems neegzistuoja.

Žmogus gali tikėti:

- kad jį persekioja;
- kad jį kažkas kontroliuoja;

taip pat pasitaiko, kad žmonės patiki savo ypatingomis galiomis. Kartais ligoniai ima slapstyti

nuo įsivaizduojamo pavojaus ar priešų.

Haliucinacijos - dažniausiai tai girdimi garsai, kurių nėra. Kitos haliucinacijos - tai jautimas ar regėjimas tokių dalykų, kurių nėra..

Minčių nesuderinamumas - pasireiškia tuo, kad sunku suprasti, ką sergantis žmogus nori pasakyti: jis pradeda sakinį apie vieną dalyką, o užbaigia apie visai kitą.. Mintys ir kalba gali tapti tokie nesuderinti, kad sergančiajam ima atrodyti, jog kažkas bando įsibrauti į jo protą.

Emocijų blankumas - ligoniai mažiau reiškia emocijas, rečiau juokiasi, verkia. Dėl interesų stokos nustoja domėtis netgi tais dalykais, kurie teikdavo malonumą, Dėl valios stokos jiems sunku ką nors pradėti veikti arba pradėjus veiklą tęsti.

Ar šie simptomai būdingi tik šizofrenijai?

Ne. Kai kurie simptomai būdingi ir kitoms psichikos ligoms, todėl labai svarbu kreiptis į profesionalą, kuris nustatytų, ar reikia gydyti ir kaip, ir ar iš viso reikia jaudintis.

Koks yra gydymas?

Šią ligą reikia nuolat gydyti. Dažniausia gydymas apima kompleksą vaistų ir bendravimo. Nauji atradimai visiškai pakeitė šizofrenijos gydymą. Naujų vaistų dėka sergantys žmonės dabar gali dalyvauti visuomeniniame gyvenime dažniau ir kokybiškiau.

Šie vaistai sutvarko cheminių medžiagų disbalansą smegenyse.

Vaistai sergančiam šizofrenija taip pat svarbūs kaip ir insulinas diabetikui. Jų vartojimas tampa gyvenimo būdu.

Kartais šizofrenijos gydymui reikia viso gyvenimo, todėl tik profesionalas gali nustatyti, kaip reikia gydyti ir ar iš viso reikia gydyti, nes pats sergantis savo ligos nekontroliuoja, o ji kontroliuoja sergantį.

Visos psichikos ligos turi būti gydomos kuo skubiau, bet šizofrenijai skiriamas ypatingas dėmesys, nes ją reikia pradėti gydyti kiek galima anksčiau, nes tokiu atveju ją dar galima pagydyti gana greitai..

Ankstyvas bet kokios psichikos ligos gydymas padeda išvengti problemų, bet neužtenka vien tik gydymo vaistais ir profesionalo patarimų, reikia ir nuolatinės draugų bei šeimos paguodos bei palaikymo.

Ar sergantis šia liga yra pavojingi?

Ne. Dauguma sergančių yra nepavojingi. Kai kurie gali pasidaryti agresyvūs, bet tik laikinai, nes, matyt, jiems įvyko ligos paūmėjimas. Šią agresiją sunku pastebėti pašaliniais, nežinantiems sergančiojo elgesio. Šiuos protrūkius pastebi tik draugai ir namiškiai.

Kur kreiptis pagalbos?

Ambulatorinė pagalba (medicininė, psichologinė, socialinė) **teikiama: Kretingos psichikos sveikatos centre, Žemaitės al.1, tel.79055**

Sunkesniais atvejais ar esant ligos paūmėjimui gali prireikti ir stacionarinio gydymo psichiatrijos ligoninėje.

©Parengė:

T.Ramanauskienė

Kretingos psichikos sveikatos centras